

I N F O

John Carpenter in njegova soproga **Sandy King** sta podpisala pogodbo z **Universal Pictures**. Zavezala sta se narediti najmanj en film v naslednjih dveh letih (Carpenter kot režiser in Kingova kot producentka) ter pripraviti še več drugih, med njimi tudi remake klasičnega **Universalovega** horrorja iz leta 1954, **The Creature from the Black Lagoon**, ki ga je režiral **Jack Arnold**. Carpenter ima en podoben hommage klasiki iz 50-ih let že za seboj: leta 1982 je režiral sci-fi horror **Stvor (The Thing)**, ki je remake filma **The Thing (From Another World)** (1951) **Christiana Nybya** (režijo velikokrat pripisujejo **Howardu Hawksu**, ki je bil producent).

Anne Nikita Parillaud je zvezda vampirskega horrorja **Innocent Blood**, ki so ga začeli pri **Lee Rich Prods.** (za **Warner Bros.**) snemati 13. januarja v **Pittsburghu**. Po scenariju **Michaela Wolka** režira **John Landis**, igrajo pa še **Robert Loggia**, **Anthony LaPaglia** in **Don Rickles**. Po zelo uspelem horroju **An American Werewolf In London** (1981) se je **Landis** sedaj že drugič lotil te zvrsti.

Vittorio Cecchi Gori je že lansko jesen na **MIFED-u** naznanil svoj projekt panevropske distribucijske mreže, ki bi prikazovala ameriške in evropske filme (služila naj bi predvsem za promocijo slednjih). **Penta Europa** je sedaj pripravljena na start in očitno se uresničujejo sanje **Cecchi Gorija** in njegovega partnerja **Silvia Berlusconi**. Dosedanji člani **Penta Europe** so: **Penta (Italija)**, **Jugendfilm (Nemčija)**, **First Independent (V. Britanija)**, **Les Films Ariane (Francija)** in **Monpole Pathe (Švica)**; računajo, da se jim bo marca pridružil tudi ameriški major v Španiji. **Penta** je že zagotovila paket prvih 10 filmov, med katerimi je nosilna italijanska super-uspešnica **Johhny Stecchino** (do sedaj prek 30.000.000 USD kumulativnega B.O. izkupička v Italiji, samo v Rimu je imela ta komedija v prvih 11 tednih 346.268 gledalcev), vključeni pa so tudi ameriški filmi iz proizvodnje **Penta Intl.** in še nekaj takšnih, za katere so bile prek izpostave kupljene pravice predvajanja. Ostali partnerji so obvezani distribuirati vse filme iz paketa (kino + video pravice), **Penta** pa jim v zameno ne zaračunava minimalne garancije.

Walt Disney je imel prvič v zgodovini te družbe svetovno premiero svojega filma izven ZDA. To je **Blame It On the Bell Boy (Hollywood Pictures)**, ki je 24. januarja startal v Veliki Britaniji (in do 9. februarja priigral 1.954.729 GBP). Glavne vl.: **Dudley Moore**, **Bryan Brown**, **Richard Griffith**, scenarij in režija: **Marle Herman**.

oceno, ji je treba dodati še argument: Sam Robert Benton je po številnih zapetijah, ki so spremljali snemanje, povedal, da bi tako ali tako spremenil osemdeset odstotkov svojih filmov, če bi za to le imel možnost. Namignimo, da bi scenarij za **Bonnie & Clyde**, s katerim si je ustvaril ime, lahko pustil pri miru, medtem ko filmu **Billy Bathgate**, s katerim se ponovno vrača v kriminal, škarje ne bi škodovala. Prvovrstne režijske in igralske moči so tu združene s preizkušeno kakovostno romaneskno predlogo E.L. Doctorowa, ki je film - via Miloš Forman - že poklonil **Ragtime**. Scenarist Tom Stoppard je pa tudi literat, če že nič drugega ... **Billy** je eleganten izdelek, temnejši in resonantnejši od kakega **Dicka Tracyja**, celo nasilje v njem deluje kot dodatek in v spomin prikljče **Cotton Club**. Superlativi vseeno umanjajo. Do napake je prišlo že na samem začetku - v trenutku, ko sta režija in scenarij pristopila k ekranizaciji. Pri tem podjetju pretirane zvestobe izvirniku - beri: drugim umetniškim medijem - večinoma ne kaže odobravati. V našem primeru je drugače.

Roman je odličen - veliko boljši kot knjiga, ki bi jo utegnili spisati po Bentonovem filmu! Pri Doctorowu namreč takoj opazimo, da se moč romana skriva v prvosebni pripovedi, ki je zelo privatna in prav zato visoko sporočilna. Stoppard je delo pogumno predelal in če Doctorow v Billyjevem opisu njegovega mobsterpatrona Dutcha Schultza zapiše, da »kratek vrat napoveduje cel kup metafizičnih pomanjkljivosti«, kaže sklepati, da je scenariščična predelava svoj vrat čisto izgubila! Od sočnosti izvirnika se je oddaljila na raven nevtralnega opazovanja dogodkov in distanca je do vsega enaka - velika. Prevelika. Razlika med glavnimi in stranskimi liki je zato relativno zabrisana; film se v svoji želji, prikazati vsakogar, ne loti nikogar.

Zato tvegamo tezo, da je **Billy Bathgate** moral propasti z enako nujnostjo, po kateri so Benetke Stopparda za **Rosenkrantza in Guildensterna** nagradile z levom. V prvem primeru je namreč ta (Stoppard) kastriral pripovedni subjekt, v drugem pa ga je šele vzpostavil - in kar je zdrobilo fabulo prvega filma, je fabulo drugega šele omogočilo. Paralelni postopek scenariščičnega twista se je torej povsem različno izkazal. Izredna škoda, saj so zapleti romana sicer ostali nedotaknjeni. Film po drugi strani odlikuje izreden standard produkcije, tako da gre nedvomno za eno najbolj esteticiziranih gangsteriad, kar jih je naokoli. Ekipa je ustrezna: za **Kramer vs. Kramer**, **Blue Lagoon I.**, **Sophie's Choice** in **Days of Heaven** nominirana kamera je Nestorju Almdrosu z zadnjim naslovom oskarja tudi prisluzila. Dobro je delal tudi tokrat in ujel kontrast med ostrimi toni New Yorka ter mehkejšo svetlobo Saratoge in mesteca Onondage, kamor

Dutch Schultz preseli svoj sodni proces.

Za okolje je skrbel odlično pozoren design produkcije Patrizie von Brandenstein, ta je v klub oskarjevcev prišla z **Amadeusom**. Budnejše oko opazi, da je na ulice filmske pripovedi pripeljala kinodvorane z **Bright Eyes**, prvim velikim hitom Shirley Temple iz 1.1934, leto dni mlajšo **Naughty Marietta**, operetni musical s tandемом Jeanette MacDonald-Nelson Eddy, občestna skladišča pa prelepila s plakati za **Top Hat**, žanrsko lekcijo s Fredom Astairom in Ginger Rogers!

Medtem ko element počiva na brezštevilnih omenitih tega *period piece*, gledalčeva zmeda kulminira v dilemi narativne dezorientacije:

- Je to film, ki bo še odločneje naprej potisnil slavo Nicole Kidman v vlogi neustrašne gangsterske *femme fatale*, ki zavrača vlogo metrese in se z implozivno igro zvezde zlije v amalgam Sigourney Weaver in Melanie Griffith, ... in je, z besedami romana »navita blond glava, potem bel vrat in ramena, kakor da vstaja iz morja«?

- Je to film, ki po likvidaciji prohibicije in Al Caponeja, v preodsekano odigrani vlogi gangsterskega leaderja Dutcha Schultza Dustinu Hoffmanu vseeno ne nosi mirnejšega spanca, ko se mora ta vleči iz ene sodne dvorane v drugo, medtem ko podkupljivost sodnikov in njihovo število naglo kopnita ... Film čudno zamaknjenega trikotnika, ki ga sestavljajo mogočnejši in dva značaja, od njega dovolj neodvisna, da jima uspe preživeti?

In nenazadnje, vštric s sugestijo romana, je to film o mlademu povzpetniku iz East Bronx, ki se obnaša kot *krimi-groupie* in v spletu srečnih naključij vselej uide smrti in teži lastne vesti, ko se polasti celo šefove gospe? Ali pa je kljub očitnim naporom Lorena Deana mladi Bathgate le pasivna priča dogodkov, ki se odvijajo mimo, ne pa zaradi in okoli njega? Kaže, da je tako.

Roman E.L. Doctorowa je v zvestem prevodu Alenke Moder Saje k nam dostavila Prešernova družba.

TOMAŽ KRŽIČNIK

NA TUJ RAČUN

OTHER PEOPLE'S MONEY

■■■■□□

režija: Norman Jewison,
scenarij: Alvin Sargent,
fotografija: Haskell Wexler,
glasba: David Newman,
igrajo: Danny DeVitto, Penelope Ann Miller, Piper Laurie, Gregory Peck,
producent: Warner Bros., ZDA, 1991.

Ob komedijah z Dannyjem DeVitom gledalcu koristi nekaj šabloniziranja, ki velja sicer za univerzalno, a v meandrih in količinah ameriške popularne zabave nepogrešljivo mišljenjsko orodje. Poskusimo! Ne gre torej za Pee Wee Hermana in njegove investicije v komičnost in

fantilnih analogij, niti za Leslie Nielsen, ki ta *Traumdeutung* mehanizem v seriji svojih **Naked Gun** izdelkov uporablja za anarho-lingvistično parodiranje krimi-univerzuma, niti ne gre za intelektualistične izpade Woodyja Allena, ne za humorno divizijo t. im. malega človeka, ki se je v film

odcepila iz **Saturday Night Live**, če ostanemo le pri kvartetu delno osebnih izbire: Dan Ackroyd - Chevy Chase - Bill Murray - Gilda Radner, kaj šele za tip krohota Eddieja Murphya, ki je tudi začel na prej omenjenem showu.

DeVito v opus torej ob vseh drugih prinaša dovolj definiran profil črne, cinične komike. Kako bi tudi mogli zapisati kaj drugega ob skratku, ki je prvič resno opozoril nase z vlogo v **Letu nad kukavičjim gnezdom!** Podčrtajmo ponazoritev DeVitovega tipa humorja z najboljšima primeroma: naj zanju obveljata njegov režijski poskus **Vrzi mamu z vlaka** (*Throw Momma From the Train*, 1987) in dve leti mlajša **Vojna zakoncev Rose** (*War of the Roses*),

pri kateri mu kaže priznati posebne zasluge za to, da kljub studijskemu vztrajanju ni dopustil, da bi konec zbanalizirali v happy end!

Prehajamo k našemu filmu in laskave tone bo treba zamenjati... s precej nižjimi, namreč. Komedija **Na tuj račun** je precej nenavadno skrpučalo, ki je skozi žanre drvelo s tolikšno hitrostjo, da se mu to krepko pozna. Film krasi vtis nezadostne povezanosti med posameznimi elementi in ko je tega efekta-nanizanke konec, gledalcu ne more biti jasno, kaj si je pravzaprav ogledal.

Namen kritične pozicije ni in najbrž ne sme biti zahteva po kristalno čisti žanrski opredeljenosti, zato pa si dovolimo tezo, po kateri je treba veliko koncentracijo žanrskih ele-

mentov v enem celovečercu vsaj primerno razblažiti: s tekočimi prehodi, paralelnimi scenariji, morda s kakim flashbackom ...

Film se odpre obetavno, saj je DeVito kot borzna hižena Larry the Liquidator, učinkovit antipod zatohle mu novoangleškemu podjetjcu, ki od tradicije kar poka in za katerega se v čisti zombie maniri dobri stari časi niso nikoli končali. Kot rezultat odličnega castinga vlogo lastnika nosi Gregory Peck, za katerega je podoba, da mu sploh ni treba igrati! Karte so torej na mizi, vemo, kdo je tu *the living dead* in kdo v rokah drži odrešilni (borzno špekulantski) kol, še en dokaz, da je DeVitova komika res črna ... Film pa zaigra proti dejstvom, s tem tudi proti gledalcu. Kar mu zamerimo.

V imenu tradicije potem Peckova tovarnica ne sme propasti, Larry in delničarji pa ne zaslužiti. Na socialo se zatem nalepi še ljubezenski zaplet, ki pa niti trikotnik ni, skrbi samo za sočnost dialogov ter za višji PG/Parental Guidance faktor.

In potem rez: Naš ljubezensko borzni klobčič se neke v drugi polovici filma bliskovito in nepopravljivo zavozla v dva morilsko dolga, statična govora obeh glavnih nasprotnikov, dostojna zgodovinskih Caprovih moralak ..., ki so *danes* zadosti tvegane, da jih je bolje pustiti pri miru in se odreči sleherni reciklaži! To je moment, ki ga doslej ni prezrla skoraj nobena spodaj podpisane dostopna ocena filma, in hkrati moment, ki bi nas moral izredno zaskrbeti!

Film **Na tuj račun** nas namreč sili verjeti, da je komedija lahko samo Melodrama z drugimi sredstvi«. Nismo prepričani, da je res tako, saj smo z njim dobili komedijo na temo bushevške Amerike, takšno, od katere so ostale le še marketinške oznake. Se Amerik(an)a slabo počuti?

TOMAŽ KRŽIČNIK

VIKEND Z BERNIEJEM

WEEKEND AT BERNIE'S

■■■■□□

režija: Ted Kotcheff,
scenarij: Robert Klane,
fotografija: Francois Protat,
glasba: Andy Summers,
igrajo: Andrew McCarthy, Jonathan Silverman,
producent: The Rank Organization, ZDA, 1989.

»Ta tip ima še po smrti bolj živahno spolno življenje kot jaz, ki sem mlad in živ«, reče Larry, ko vidi zadovoljno žensko, ki ji še nikoli ni bilo tako dobro kot zdaj, ko je spala z Berniejem, ne da bi vedela, da je mrtev. Ta tip, ki »uživa« še po smrti, je torej Bernie, menedžer v newyorški zavarovalnici in lastnik razkošne vile na »rajskem otoku«. Za njegovo posmrtno življenje sta bistveni prav ti statusni opredelitvi: da je boss v legalni instituciji, vendar bolj pokvarjen in pomehkužen ter manj civiliziran kot mafijski boter, kateremu v resnici služi. To je, denimo, prva

lekcija te obešenjaške komedije, ki bolje kot gansterski film pokaže resnično stanje stvari v zvezi s kriminalom v ZDA: to pa je, da so legalne institucije tiste, ki za kriminalce opravljajo umazan posel. Bernie je torej tipičen boss, ki se hoče obdržati tudi na podlagi trupel - podrejeni zanj obstajajo oz. je z njimi prijazen le, če se jih mora znebiti (ko prizadevna mladca, Larry in Richardo, odkrijeta poneverbo, ju povabi v svojo vilo, da bi ju dal ubiti). In druga odločilna statusna poteza je prav ta vila na »rajskem otoku«: tu Larry in Richard odkrijeta Berniejevo in nato osuplo

opazujeta, kako nihče od Berniejevih bogatih in žuraških prijateljev ne opazi, da je mrtev. In natanko to je v tem filmu scenarista Roberta Klana in režiserja Teda Kotcheffa (ki je v **The First Blood** »kreiral« Ramba) definicija »ameriškega raja«: to je kraj, kjer nihče ne opazi, da si mrtev, še posebej ne, če si lastnik razkošne vile, motornih čolnov, avtov idr.; ta indiferentnost je pogojena prav s substitucijo »biti« z »imeti«, se pravi, da lahko Bernie »je«, čeprav ga ni več, prav in edino prek tega, kar »ima« (pijačo v hiši, čolne in druge stvari, ki jih pri njem jem-

I N F O

Kitajska mafija, organizirana v triade, je že od nekdaj vpletena v, hongkongsko filmsko industrijo (nekateri domačini ocenjujejo, da triade nadzorujejo kar 90% le-te). Pred kratkim pa je hongkonškim filmskim delavcem preklopilo in 16. januarja so organizirali demonstracije proti izsiljevanju in ustrahovanju s strani triad; pohoda se je udeležilo 300 ljudi, med njimi tudi takšni zvezdniki kot so Jackie Chan, Chow Yun-fat, Lui Leung-wai in Amy Yip. Položaj filmskih delavcev je res neprijeten, čeprav ne za vse enako. Tako triade tistim snemalnim ekipam, ki nočejo sodelovati, uničijo opremo ali pa spustijo kače na prizorišče. Mnoge triade so osnovalе svoje filmske družbe, ki snemajo filme, v katerih slavijo svet podzemlja, in potem prisilijo lastnike kinematografov, da te filme vrtijo, četudi so dvorane skoraj prazne. Tudi znani igralci so včasih prisiljeni, da zanje igrajo za nižje plačilo kot navadno ali pa morajo sprejeti vloge, ki bi jih sicer odklonili. Igralce, ki nočejo sodelovati, surovo premlatijo, igralke pa tvegajo, da se bo na njih zvrstila cela skupina posiljevalcev, kot se je zgodilo eni od njih, ki je zavrnila spolne usluge režiserju, članu triade. Igralec Andy Lau je moral nastopiti v tritradnem filmu, potem ko so ugrabili njegovega managerja in ga imeli za talca. Amy Jip pa so silili k slačenju pred kamerami. Malo verjetno je, da bo protest ogorčenih filmskih delavcev kaj zalegel, upošteva je moč triad in njihovo nepriljubljenost, da bi se odpovedale tako donosnemu viru zaslužka.

Curtis Hanson, katerega thriller The Hand That Rocks the Cradle je še vedno pri vrhu ameriške B.O. lestvice, se bo v kratkem lotil komedije. Z Leonardom Goldbergom je za Hollywood Pictures že podpisal pogodbo o snemanju filma Distinguished Gentlemen, v katerem bo igral Eddie Murphy, snemati pa bodo začeli aprila. Za cinična 90-ta leta je Matty Kaplan napisal scenarij, ki je nova inačica Caprovega Mr. Smith Goes to Washington iz l. 1939.

Michaela Caina so ponovno pritegnili v vohunske igre v filmu Blue Ice producenta Martina Bregmana. V scenariju Rona Hutchinsona je zanj predvidena vloga Harryja Andersa, ki se mora proti svoji volji spet ukvarjati s špijonažo, ko mu ugrabijo ženo. Njegov soigralec je Bob Hoskins, snemati pa se je začelo februarja v Londonu, v režiji Russela Mulcahyja. Tik pred tem je Caine nastopil še v zadnjih posnetkih filma Noises Off (Touchstone), ki bi marca že moral priti v kinematografe.

IGOR KERNEL

I N F O